

Par pirmssvētku darbiem, kas jāpadara, jautājumiem, kuri jāuzdod, un pieturu pirms tālākā ceļa

FOTO: no personiskā arhīva

„Tuvojoties semestra beigām, ir veselīgi atcerēties, ka tā ir tikai ne pārāk nozīmīga pietura nebeidzamajā mācīšanās un augšanas ceļā, pa kuru mēs visi ejam kopā. Raudzīsimies uz šo pieturu kā uz iespēju sākt jaunu ceļu, uzdrīkstēšanos doties tālāk par saredzamo, iespēju iepazīt nepazīstamo, apjausmu, cik daudzveidīga ir dzīve un cik dažādus ceļabiedrus varam sastapt!” aicina Aija Tūna.

IK AIJA TŪNA

Speciāli „Izglītībai un Kultūrai”

Pirmā adventes svece iedegta, kalendārā uzšķirta pēdējā lapa, gada tumšākajam laikam tūlīt, tūlīt būsīm tikuši pāri. Vēl tikai jāizsver un jāizvēta, kas paveikts, kas sasniegts, par ko ir prieks un lepnums, lai Ziemassvētku rūķiem, vecītim vai tam, kas nu uz kurām mājām un skolām nāks, ir vieglāk saprast, cik pilns dāvanu maiss ir gādājams. Vēl ir brīdis laika padomāt, kas būs tālāk darāms, un ķerties pie tā, kas ir pavisam steidzami paveicams, lai svētki atnākot atrod nokoptāku darāmo darbu sarakstu un smaidīgākas sejas. Jā, šis ir brīdis, kad daudzi – lieli un mazi – attopas un cenšas izdarīt to, kas kādā brīdī ir iekavēts. Un, lai kā to kādreiz sauktu skolas situācijā – par saraušanu, labošanu vai vienkārši darbu padarīšanu līdz galam –, ir pienācis laiks uz to skatīties kā uz iespēju kaut ko

“ Pedagogiem vajadzētu priecāties par tiem, kuri nāk labot, jo – galu galā – ne jau atzīmi viņi labo, bet savu dzīves musturu, kurā valdziņš ir nobrucis.

mainīt, neiecērtoties principos un atsakoties no nevajadzīgas savas varas demonstrēšanas.

Pedagogiem vajadzētu priecāties par tiem, kuri nāk labot, jo – galu galā – ne jau atzīmi viņi labo, bet savu dzīves musturu, kurā valdziņš ir nobrucis. Viņi mācās padarīt darbu līdz galam, padarīt labi un labāk; galu galā – dažkārt vienkārši padarīt, lai tad var doties tālāk un nepadarītais kā dubļaina šlepe nevelkas

līdzī. Un nu vairs nav ne mazākā iemesla teikt, ka tā nedrīkst, jo arī Izglītības kvalitātes valsts dienesta izstrādātajās skolēnu mācību sasniegumu vērtēšanas vadlīnijās ir teikts: ir jārada iespēja skolēnam uzlabot savu sniegumu un iegūt augstāku vērtējumu. Vienojamies par sistēmu un darām!

“ Lai kā to kādreiz sauktu skolas situācijā – par saraušanu, labošanu vai vienkārši darbu padarīšanu līdz galam –, ir pienācis laiks uz to skatīties kā uz iespēju kaut ko mainīt, neiecērtoties principos un atsakoties no nevajadzīgas savas varas demonstrēšanas.

Bērni jau paši labi zina, kad kaut kas nav bijis īsti labi, un tad, nezinot, kā un vai ir iespējams misēkli vai nepadarīto labot, jau laikus sagatavojas sliktākajam scenārijam. Nupat dzirdēju stāstu par kādu piecgadnieci, kura uz jautājumu, kādu dāvanu vēlas Ziemassvētkos, esot nopietni atteikusi: „Man jau neko nevajag. Un īsti paklausīga jau es arī neesmu bijusi...” Vārdu sakot – drošības pēc nesacerēties... Vai jums nešķiet, ka tam vajadzētu būt ļoti skumjam un trausksmainam pirmssvētku laikam, apzinoties, ka īsti labi nav bijis, un nezinot, kā šo situāciju vērst par labu? Vai jums nešķiet, ka tas nu nav tas, kas vairo ticību saviem spēkiem un prasmī pārvarēt sarežģītas situācijas – tieši to, kas mums ikdienā visvairāk ir nepieciešams?

Varbūt ir vērts pašiem padomāt un ar vecākiem un Ziemassvētku vecīšiem pārrunāt, kādus jautājumus uzdot un kā izmantot gada nogali, lai palīdzētu gan maziem bērniem, gan spurainiem pusaudžiem, gan piekusušiem kolēģiem atgūt prieku, izveidojot savu labo darbu un sasniegumu sarakstu. Nav cilvēka, kurš nebūtu ko iemācījies, ko labu izdarījis – padarījis to vairāk redzamu! Tieši par to izdosies labas gada nogales sarunas, un tad būs spēks iet tālāk. Ir laiks sākt!

Padomāsim arī par to, vai pirmssvētku laikā pārāk bieži neizskan aicinājums būt paklausīgiem – klausīt vecākus, skolotājus un visus, kas nāk pēc tam. Varbūt pietiek godināt paklausību un ir pienācis laiks uzteikt par labu paša atrastu situācijas risinājumu; par paša izvirzītu mērķu sasniegšanu – bez ārējās pātagas un pieskatīšanas? Nesen, risinot sarunas ar gudriem, aktīviem un talantīgiem jauniešiem, kuriem īsti nevedas kopīgais darbs, atkal un atkal dzirdēju: „vajag kādu, kas pabiksta, kurš atgādina”; „ja man palūdz, es izdaru”. Vai tiešām divpadsmit skolas gadu rutinā ir pazudusi vēlme izdomāt un paveikt pašam? Pašam saplānot savu laiku un darbību secību, pašam uzņemties atbildību par procesu un tā rezultātu? Dzīvē ar paklausību ir daudz par maz. Tāpēc palīdziet Ziemassvētku vecītim izdomāt citus jautājumus un bērniem – atrast īstas, pieredzētājā un paveiktajā balstītas atbildes!

Vienlaikus ir svarīgi būt blakus un palīdzēt saprast, cik liels nesamais kuram būs pa spēkam. Tā sanāk, ka es atkal un atkal pārlicinos, cik daudz pedagogiskās gudrības ir ar pedagogiju nesaistītiem cilvēkiem. Mans jaunākais stāsts ir par rokdarbu veikala pārdevēju, kura ieteica, kādu dziju pirkt pirmajam (skolā uzdotajam) adījumam: „Tik smalku ne! Tad būs grūti un ilgi

“ Bērniem patīk mācīties un darboties, un, ja mēs pievienojam spēju būt blakus vērojot, klausoties un palīdzot, sanāk labu labā sadarbība, kuras rezultāti iepriecina abas puses.

un pirmā adišana riebsies. Un to nu mums nevajag!” Tas pats ir ar fizikas vai matemātikas uzdevumiem, domrakstu, projekta vai vizuālās mākslas darbu, trauku mazgāšanu vai kartupeļu mizošanu: uzdevuma grūtības, ieguldāmā laika un pašreizējo prasmju samērīgums noteiks pirmo pieredzi, un tā, savukārt, – tālā-

“ Dzīvē ar paklausību ir daudz par maz. Tāpēc palīdziet Ziemassvētku vecītim izdomāt citus jautājumus un bērniem – atrast īstas, pieredzētājā un paveiktajā balstītas atbildes!

kās attiecības ar mācību saturu jomu vai darāmo darbu.

Labā ziņa ir tā, ka bērniem patīk mācīties un darboties un, ja mēs pievienojam spēju būt blakus vērojot, klausoties un palīdzot, sanāk labu labā sadarbība, kuras rezultāti iepriecina abas puses. Pagājušajā nedēļā, kas bija pilna ar drūmiem toņiem publiskajā komunikācijā un sarunām par naudu un politiku, man bija vairākas tikšanās ar pirmsskolas pedagogiem, un tā vien liekas, ka viņu gaišums manī atbalsojas joprojām. Semināru dalībnieki runāja nevis par negācijām, bet par bērniem un to, kā vislabāk palīdzēt augt šiem 21. gadsimta pilsoņiem, kurus nebūtu prātīgi savaņgot mūsu pieredzes, piesardzības un aizspriedumu valgos. Kopīgi skatoties pirms vairākiem gadiem Eiropas Padomes izveidoto videoklipu, kuru arī jūs varat atrast https://www.youtube.com/watch?v=qtUdWJZ__ms, runājām par bērniem, kuriem palīdzēt ir mūsu profesionālais, cilvēcis un pilsoniskais pienākums – ieliekot trūkstošo pakāpienu dzīves kāpnēs, uzķerot kritienā, veidojot tiltus vai pieturot pirmajā divriteņa braucienā.

Tuvojoties semestra beigām, ir veselīgi atcerēties, ka tā ir tikai ne pārāk nozīmīga pietura nebeidzamajā mācīšanās un augšanas ceļā, pa kuru mēs visi ejam kopā. Raudzīsimies uz šo pieturu kā uz iespēju sākt jaunu ceļu, uzdrīkstēšanos doties tālāk par saredzamo, iespēju iepazīt nepazīstamo, apjausmu, cik daudzveidīga ir dzīve un cik dažādus ceļabiedrus varam sastapt! Varbūt šīs domas, aizlienētas no Līvānu „Baltās mājas” pieturas, jums var noderēt, jautājumus un atbildes semestra noslēgumam un svētku laikam gatavojot. ■